

Återupplivningen del 1: Uppbrott

Resan kommer att återges i följande 11 avsnitt:

1. Uppbrott
2. Turer i Sofia
3. Det försvunna tåget och andra bryderier
4. Kulturupplevelser i Sofia
5. Doktor Sandy om Ukraina
6. Den grekiska järnvägen
7. Den italienska tågthrillern och det kaotiska pusslet
8. Haveriet
9. Verona
10. Påsken
11. Gatloppet hem

1. Uppbrott

Resan föregicks av ganska mycket turbulenser. Moster Brittas bortgång ett halvår tidigare än programmerat föranledde diverse turer i form av korrespondens och omställningar, varvid det största problemet verkade bli räddandet av hennes ovärderliga dokumentära samlingar av korrespondens och foton från hela 1900-talet från Canadas vildmarkers utmarker i Klippiga Bergen hem till Skandinavien eller Finland. Vi hade diskuterat det redan i telefon under hösten men utan någon enkel problemlösning.

Den andra krisen var mina tänder. Plötsligt utan förvarning uppstod det enorma plågor i vänstra delen av munnen för första gången på många år och både i övre och nedre våningen av tandraderna. En god vän skaffade mig omgående en tandläkare, som omgående drog ut två tänder, men sedan inleddes operationerna. Sammanlagt tog det 40 dagar innan jag kunde inta en måltid utan plågor igen.

Det behövdes ju någon lättnad från allt detta, och plötsligt fick jag idén att för första gången på fyra år återbesöka Bulgarien och Grekland på vägen till påsken i Italien och gottgöra mina försummelser där, om det var möjligt. Diana svarade genast i Sofia att det var möjligt och att jag skulle finna dem "förändrade men desamma". Från Verona rapporterades samma sak: alla hade blivit ett år äldre men förblivit desamma. Den goda nyheten där var att Ida, 91, väntade sitt tredje barnbarnsbarn. Nicola skulle bli den lyckliga fadern i september, om allt gick väl. Även Silvia och Sergio hörde av sig från Milano, det fanns en chans att jag kunde fånga dem innan de åkte iväg den 15-e, och Paolo lät som vanligt i Lucca.

Så det var bara till att åka iväg. En treveckors inter-rail-biljett för seniorer kostade bara 3200, och med alla platsbiljetter ner till Sofia blev det 4000. Det skulle ta 42 timmar med ruten ställd över Hamburg, Dresden, 5 timmars väntan i Budapest, Belgrad och Sofia tidigt fredag morgon.

Dagen före avresan dök Maja från Irland upp och bad att få låna min lägenhet för sina övningar för en konsert i Herrljunga om en vecka. Hon var som vanligt bitter på Sverige, som hon aldrig kunnat tåla. Vi höll på att få ett förhållande 2006 som strandade just på hennes vantrivsel i Sverige, fastän hennes mor var svenska. "De är så långsamma, tröga och fjättrade i sina rutiner, som om de alla levde i ett fängelse utan att vara medvetna om det, hjärntvättade och fördummade av sina ovanor framför TV-n och datorn. De ser inte världen utanför sitt fönster, de fattar inte självklarheter, de inser inte värdet av kultur men föredrar simpel provinsmentalitet bland hötorgskonst och vulgaritet, slagdängor och rockvrål är viktigare än kvalitetsmusik, och du själv är ju ett exempel. Fastän du är unik med en ren neoklassisk musik av bara melodier dränks den i skvalet av vulgärmediahjärntvätt, och fastän du skriver bättre än 99% har du varit refuserad i hur många år?" 45. "Där ser du." Och så höll hon på. Hon tycker att Sverige är en zombienation av slaviskt undergivna främlingar för varandra med kronisk konfliktskräck och rädsla för att inte vara ordningsmakten till lags, vilken undertryckthet ibland kompenseras genom utbrott av dålig smak, som genom rockkonserter och huliganvåld och hysteri på idrottsarenorna bland annan anti-intellektuell meningslös och aggressiv verksamhet. Hon underkände Sverige på alla punkter utom organisatoriskt, staten är ändå väl organiserad och försöker verkligen vara en rättsstat, vilket är det högsta en stat kan sträva efter, och till detta kom den nya Pisarapporten, som ställde Sverige under medeltalet i Europa och sämst i Norden, medan Singapore, Japan och Sydkorea låg i topp. Det var faktiskt bara Slovakien i Europa som var ännu sämre än Sverige.

Hur skulle det vara i Bulgarien? Vädret var åtminstone idealiskt om än kallt (2 grader avresedagen), och den sista kvällen avfirades med en uppsluppen sittning med kören på Par Bricole under idealiska former. Ändå var det inte svårt att ta sig upp klockan 5 på morgonen trots diverse OP, vodka, punsch, etc., etc.

Åtminstone vädret ställde inga hinder i vägen – det var idealiskt och förblev så hela vägen ner genom Sverige. I Köpenhamn återuppsökte jag min lilla Punjabsylta på stationen från senast och hade en läcker currylunch – den höll precis på att öppna när jag kom strax före elva, så det unga biträdet kom just körande med grytorna på en trolley...

Det var länge sedan jag fått nöjet att begagna mig av Puttgardenfärjan, där jag kunde inhandla den obligatoriska flaskan *Jägermeister* – förr brukade det alltid vara *Martini Rosso*. Har man förfallit eller avancerat?

Nästa tågbyte var i Hamburg, där man hade 14 minuter på sig att finna tåget till Dresden, som gick över Berlin, och vädret höll i sig och bjöd på en förtrollande solnedgång med glödande sol efter klockan 7. Det var som om sommaren redan var här, om dock våren ännu inte hade hunnit så värst långt i Tyskland – bara ett träd på hundra var grönt, men det knakade förväntansfullt i naturen.

Det blev försening till Dresden, så att man bara fick fem minuter på sig till nästa tågbyte, men det gick. Budapesttåget passerade Prag, Brno och Bratislava, så med kommande Belgrad och Sofia skulle jag därmed besöka sju europeiska huvudstäder bara på denna enda tågresa: Köpenhamn, Berlin, Prag, Bratislava, Budapest, Belgrad och Sofia. Athen skulle sedan bli den sista.

P.S. Angående Majas ofördragsamhet med Sveriges inskränkthet måste det i synnerhet för en utlänning med säte i större och rikare europeiska länder te sig besynnerligt att en författare kan förbli refuserad i 45 år, vilket dock dessvärre har sin helt naturliga förklaring. Sverige är ett litet land av bara 9 miljoner invånare, de läskunniga är bara hälften, bokläsarna är bara en fjärdedel, och de som läser för kvalitetsläsandets skull är bara en bråkdel. Det svenska modersmålet talas bara i Sverige (utom i Finland), varför den läsande publiken här måste vara inskränkt. För att publiceringen av en bok inte skall bli en förlustaffär måste den säljas i ett stort antal exemplar, aldrig under några tusen. Detta kan i princip bara facklitteratur räkna med, om författaren inte redan är känd och därför given som bästsäljare. En okänd författare kan aldrig räkna med att bli en bästsäljare. Även i andra länder med stora publikker, som England och Tyskland, tar det vanligen ett anseeligt antal år för en författare att bli så känd att hans böcker börjar gå med pålitlig vinst. Det gäller för författaren att inte haka upp sig på dessa svårigheter utan att i stället koncentrera sig på det han kan och vill, nämligen kultivera och uttrycka sin idealism. Kvalitet borde därför vara det enda som betyder något. Så länge han eller hon håller fast vid detta kan allt annat struntas i, då det är det kreativa arbetet som ändå är det enda som verkligen betyder något och som, om det är ärligt, utgör sin egen lön.

del 2: *Turer i Sofia*

Det var varmt i Budapest, så man var tvungen att äntligen ta av sig strumporna, förhoppningsvis för att inte behöva se dem igen förrän till hösten. I Budapest återbesökte jag Café New York på Erszebet Körut men nöjde mig med att konstatera att det var oförändrat. Mycket hade annars förändrats i Budapest. Flera spårvagnslinjer hade försvunnit, och det hade tillkommit monstruösa trafikakvedukter. Prägeln hade blivit modernare om dock allt det gamla fanns kvar.

Min frukost intog jag på järnvägsstationen på gamla anrika Baross, där man kunde sitta ute i det värmande vårvädret. Inne kunde man inte sitta, för där förstördes stämningen av plågsam skvalmusik, till och med i Budapest.

Mitt tåg gick klockan 13 och lunkade så sakteligen iväg mot Serbien, där det lunkade ännu långsammare efter en timmes uppehåll vid gränsen, som bjöd på resans första passkontroll. Det anlände dock i tid till Belgrad, så jag behövde inte stressa inför Sofiatåget. Detta körde emellertid med bastutemperaturer inomhus, så att alla fönstren i vagnen måste öppnas. Det var vanliga tvåsitsbänkar, men så fort gränsen var passerad stängdes värmen av, och det blev iskallt. Även här var det en timmes passkontroll, men tåget anlände bara en trekvart försenat till Sofia – nytt rekord! Vädret var fortfarande idealiskt, som det varit hela vägen, och när jag vandrade längs Sofias gator var den värmande solen välsignelsebringande. Det hade varit 18 grader i Belgrad på kvällen, så det skulle säkert bli ännu varmare i Sofia.

Jag hade inte varit i Sofia på fyra år när jag anlände hem till Diana, och det märktes när jag kom. Hon överväldigade mig med välkomstkomplimanger. Ingenting hade förändrats under dessa fyra år, liksom ingenting hade förändrats i deras hem under våra 23 år av vänskap. Hissen fungerade fortfarande ibland och stod fortfarande under hot om skrotning,

Dianas mamma Jotka levde fortfarande om dock på sitt 95-e år och skröpligare än någonsin – hon hade fallit härom dagen och därvid antagligen ådragit sig en mindre hjärnblödning, då hon först inte kunnat tala alls och nu sludrade som en drucken. De hade engagerat en hemhjälp åt henne, då hon inte sov på nätterna och alla var livrädda för att hon skulle gå upp och snubbla igen, men annars mådde hon bra. Hemhjälpen var en redig och ganska chic kvinna i sin bästa ålder som visste hur huset låg och ordnade allt. Diana hade nu fyra barnbarn, bara pojkar, och hennes son hade tagit sin doktorsgrad detta år. Hennes syster Ludmila hade blivit professor, så denna professorsfamilj höll minsann stilen: Det höll på att urarta till en professor i varenda generation!

Sibylla kom på besök, och Diana lämnade mig ensam med henne då hon själv måste ut och ge en privatlektion – hon arbetar fortfarande sporadiskt fastän hon redan varit 7 år pensionerad. Sibylla var en jämnårig väninna med stort förflutet som journalist främst på Cuba under kommunisttiden, efter vilken tid hon hamnat i bakvatten och kommit av sig både socialt och mentalt, då hon fått tillbringa långa perioder på mentalsjukhus, främst genom sin dotters initiativ, som hon alltid grälar med. Hennes son dog plötsligt vid 38 år av en hjärtattack och var helt under sin moders dominans, som konsekvent dränkte deras hus i cigarettök och fimpar. När dottern var hemma förbjöds modern att komma in.

Hon trivdes inte alls i Dianas hem, då hon fann det deprimerande och Jotka mest deprimerande av allt, så hon tog mig ut till ett café i en underbar liten trädgård bakom Arkitektföreningens hus, ett av de vackraste i Sofia. Där fick hon röka. Det fick hon inte hos Diana.

Fastän hennes kondition var den sämsta tänkbara, hon rörde sig i ultra rapid och måste hela tiden röka, – var hon fortfarande aktiv och närde storhetsdrömmar om sin kommande bok, en dokumentär om hennes rikliga erfarenheter som internationell journalist sedan 60-talet, tills vidare bara i handskrivet manuskript, då hennes läkare förbjudit henne att arbeta vid datorskärmar, då hon var enögd. Hon ville att jag vid tillfälle skulle redigera den, när den en gång blivit översatt till engelska. Att fråga henne vem som skulle översätta hennes handskrivna manus till engelska och skriva ut det på datorn åt henne var inte lämpligt.

Det var inte slut med det, utan hon återkom. Hon ringde senare och tyckte att jag skulle ta en taxi ut till henne för 6 Euro. Jag skulle hinna fram före mörkret. Det skulle vara omöjligt att ta sig tillbaka sedan igen, så det fick definitivt vara. Det skulle vara Jevgenijs födelsedag följande dag, dit vi alla var bjudna, så jag skulle inte kunna ta mig ut till henne då heller. Hon bad mig inte framföra hennes lyckönskningar till Jevgenij.

Den födelsedagen blev en förveckling för sig. Vi satt ute i hans trädgård i Simeonovo vid hans hus, som han arbetat på i 15 år utan att det ens blivit halvfärdigt, och grillade fisk, och meningen var att Lilly skulle komma dit med vin och rakía. Hon kom aldrig. Hon ringde och bad om att få bli hämtad från Aleko, dit hon blivit fördd av sin dotter Mina, efter att de farit upp till Vitosha för att besöka snön, som ännu låg kvar där på 2500 meters höjd. Hon blev vederbörligen hämtad, och efteråt kunde vi fira Jevgenij med rödvin och rakía i trädgården, när åska bröt ut med regn och annat obehagligt som kom nerramlade från skyn, typ hagel. Ändå var det en lyckad tillställning, men vi hade tur när Diana trots rakía och rödvin ändå kunde köra oss hem.

del 3: Det försvunna tåget och andre bryderier

Med Liliana diskuterade vi situationen i Ukraina, och vi har helt överens om att en atomkraft inte kan med våld gå in och annektera ett annat land eller provins. Det är ett brott mot världssamfundet. Dessutom hade både Putin och hans utrikesminister (en hård drinkare och rökare från Sovjettiden) Lavrov öppet ljugit inför världssamfundet och sagt att trupperna som uppträdde på Krim inte var ryska. För världspolitiker att öppet ljuga inför världssamfundet är en allvarlig sak som inte kan glömmas. Denna linje av påtaglig skurkaktighet är för övrigt helt i stil med tidigare liknande incidenter, som de ouppklarade morderna på Anna Politkovskaja och Alexander Litvinenko, bara som två exempel.

Liliana hade varit mycket sjuk i lungorna och nära döden men höll nu på att återhämta sig. Ändå verkade hon ha åldrats mindre än Diana under dessa fyra år. Hennes svåra sjukdom berodde mest på att ingen upptäckte den i tid och kunnat diagnosticera den eller förstå sig på den. Det hade varit mycket allvarligare än bronkit, och när det var som värst hade hon legat döende under fem timmar tills krisen var över.

Jag stämde hennes piano senare på dagen, ett gammalt 20-tals instrument som knappast dög i professionella sammanhang men kunde duga till husbehov. Vi hade ett långt samtal efteråt om filosofi, litteratur, konst och musik. Hon kunde den tyska kulturen utantill och hävdade med bestämdhet att alla de stora tyska tänkarna och författarna – Nietzsche, Wagner, Goethe, Schopenhauer, Thomas Mann, Freud, Marx, alla, alla var monster. Endast de rena musikerna och Stefan Zweig var undantagna.

Vi utforskade också mysteriet med det försvunna tåget. Det gick inga tåg längre från Bulgarien till Grekland. Liliana hävdade att zigenarna hade snott rälsen. Det var ett mysterium, ty denna tåglinje mellan Sofia och Thessaloniki hade alltid funnits. Det fanns dock bussar i stället, nästan varje timme, tolv timmar till Athen, 50 Euro, vilket verkade bli mitt bästa alternativ, då det gick bussar till Thessaloniki bara klockan 8 på morgonen och på kvällen, med en omöjlig ankomsttid till Thessaloniki, antingen mitt i natten eller för sent på eftermiddagen för att man skulle hinna till ett drägligt tåg till Athen.

Hon menade att det berodde på maffian, som kontrollerar alla bussbolagen. Maffian är det stora politiska problemet i Bulgarien, och det förekommer ideliga demonstrationer mot dess oligarki. Under sommarens fyra månader var det tusentals i demonstrationerna dagligen. Lilianas man deltog fortfarande varenda dag.

Vi diskuterade det försvunna tåget och zigenarna också med Jevgenij. Han trodde inte att zigenarna hade snott rälsen. Däremot var han grundligt insatt i zigenarfrågan, och jag var ju van sedan gammalt vid hans öppet rasistiska uttåg. Han hade inte ändrat sig det minsta utan var lika klart uttalad och oförsämd i sin totala rasism som tidigare. "Zigenarna är en outvecklade ras som aldrig kommer att kunna socialisera sig. De drevs ut från Indien för tusen år sedan då de bara dög till att tömma latriner, vilket de utnyttjade till obegränsad tjuvnad." Jag berättade om att den kvinnliga rumänska inrikesministern kommit till Sverige för att hjälpa oss med problemet med de zigenarna överallt, som inte kan annat, och att hon tillrätt Sverige att skicka dem alla tillbaka till Rumänien, där de hade det bättre. Jevgenij menade att de alla borde skickas hem till Rumänien och Bulgarien med ett skepp som man kunde sänka på vägen så långt ut till havs som möjligt.

Ännu mer fördömande var han mot muslimerna. "Det är ett gangstersyndikat som använder religionen som ursäkt för att odla sitt hat, sin brottslighet, sin intolerans, sitt heliga krig mot världen" och så vidare. Han menade att bara muslimerna var ännu skickligare än zigenarna i att manipulera mänsklighetens naiva element till att dra fördel av deras godtrogenhet för att utbreda sin omänskliga och destruktiva sekt. "Naivt folk tror att man kan behandla muslimer och zigenare som folk och få dem att avstå från sin korruption av världen. Man kan lika litet tala vänligt och övertala råttor och kackerlackor till att avstå från att ta sig in hos människorna och parasitera ihjäl dem. De bara är sådana av naturen."

Det var Jevgenij. Han är själv av judisk börd och får stå för sina bestämda åsikter själv. Det har han gjort nu så länge jag känt honom – det torde vara 15 år. Även han är oförfädd.

del 4: *Kulturupplevelser i Sofia*

Peter Dynov (1864-1944) var en märklig filosof i Bulgarien med oerhört internationellt inflytande. Han var intimt förknippad med teosoferna och god vän med Krishnamurti och Vivekananda utom andra ledande teosofer. Med Liliana diskuterade vi mycket familjen Roerich, där jag främst beundrade lexikografen, brodern Nikolaj, som utarbetade det kombinerade fyrspråkiga språklexikonet på ryska, hindi, sanskrit och tibetanska. Peter Dynov var mycket för eurytmi, och bland hans lärjungar märks främst Leo Tolstoj, som menade att Peter Dynov och hans rörelse var den viktigaste av alla nya andliga rörelser.

Enligt vissa källor var det till Peter Dynov i Bulgarien som Leo Tolstoj tänkte sig när han rymde hemifrån vid 82 års ålder i november 1910.

Peter Dynov grundade det Vita Brödraskapet och var mycket i Amerika men återvände för att i Bulgarien bli ett internationellt focus av intresse för hans rörelse. Han ådrog sig en hjärnblödning 1936 men lyckades helt återställa sig men dog när han såg kommunismen närma sig Bulgarien.

Den fantastiska musikkanalen Unitel Classica, som ersatt den tidigare Mezzo, bjöd oupphörligt på förnämliga operor och konserter. En föreställning av Rossinis okända "Sigismondo" var särskilt imponerande, liksom ett framförande av Bruckners fjärde symfoni med Rafael Kubelik och Wienerfilharmonikerna. Samma orkester dirigerades av Leonard Bernstein i ett framförande av Sibelius andra symfoni i en upptagning från 1988, men Bernstein bör hålla sig till Mahler. Två föreställningar gavs av Bachs Matteuspassion, av vilka särskilt den andra var intressant, då den gavs från den anrika Thomaskyrkan i Leipzig med världens äldsta gosskör från 1200-talet.

Vi gick också på konsert en afton med den berömda Casalskvartetten från Spanien. På programmet var Mozart, Ligeti och Brahms. Mozarts 19-e stråkkvartett sov man behagligt till, medan Ligeti var omöjlig att sova till. Det var typisk modern antimusik som gjorde sig till med alla medel för att vara märkvärdig och effektsökande i stället för njutbar, vacker och musikalisk. Brahms första stråkkvartett slutligen var lagom kvalitativ, men sedan kom äntligen musiken fram genom ett extranummer. De framförde de Fallas "Mjölharens dans" ur "Den trekantiga hatten" för stråkkvartett, och det var den musikaliska upplevelse man hade väntat på hela kvällen.

Kvartetten var naturligtvis den bästa tänkbara, framförandet var perfekt hela vägen, och framför allt i Ligetis första stråkkvartett genomfördes halsbrytande passager av exceptionell teknisk svårighet och experimentalitet, men det var bara tekniken som var lysande. Musiken fattades. Det var sådan musik på vilken det är omöjligt att höra om de spelar rätt eller fel, och då är det inte musik. I riktig musik skall minsta fel och falska ton kunna märkas med självklarhet. Så är fallet med alla de stora mästarna genom Bach, Händel, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Mendelssohn, Schumann och Brahms, men sedan tar de slut. Redan Mahler och Sibelius påvisar musikaliska oegentligheter.

Den dagens största njutning var emellertid ett besök i Sibyllas trädgård, där hon bjöd på kaviar och champagne. Den var inte avkyld och bara 11% men kunde i alla fall tjänstgöra som lemonad, medan njutningen var trädgården. Här blommade redan syrenerna och förgätmigej, och hon bodde i vad som måste vara Sofias mest angenäma stadsdel ett stycke upp mot Simeonovo till.

Den sista konserten vi fick uppleva före min avresa var Mendelssohns fantastiska trio opus 49, ett av kammarmusikrepertoarens mest absoluta mästerverk, med ingen mindre än Ann-Sofie Mutter.

Bussresan till Athen blev som den blev. Man hänvisades till privata bulgariska bussbolag. Det första erbjöd 50 Euro till Athen, men jag undersökte flera, där Euro Tours slutligen erbjöd mig 47 Euro, då jag tydligen var senior. När det kom till kritan visade det sig att jag var ett år för ung – man skulle vara 63 och ett halvt, och jag var bara 62 och ett halvt.

Denna av Bulgarien lagstadgade seniorålder höjdes varje år med fyra månader. Alltså fick jag betala 53 Euro.

Bussen var som den var. Jag frågade redan före resan hur det var med toalettmöjligheterna, och tydligen fanns det toalett ombord, men den kunde vara låst. Den var låst. Min expedit lovade dock att det skulle bli uppehåll varannan timme under hela resan. Det visade sig bli två uppehåll allt som allt, efter tre timmar och klockan 5 på morgonen. Stolarna kunde fällas bakåt i någon mån, men om man försökte göra detta det minsta reagerade passageraren bakom, i mitt fall en tjock gammal tant, med hysteriska gallskrick till protester. Det fanns en läslampa, men försökte man läsa till den började den blinka.

Dock höll bussen tidtabellen. Efter 12 timmar var man i Athen. Där hade ingenting synbarligen förändrats. Mitt vandrarhem fanns kvar, det kostade 9 Euro per natt och alltså en euro mindre än för fyra år sedan, internet fanns tillgängligt gratis, och jag kunde genast styrka mig med en omelettfrukost. Sedan var det dags att genast försöka forska efter doktor Sandy. Vi hade båda sett fram emot att efter fyra år äntligen få träffas på rätta stället i Athen igen.

del 5: Doktor Sandy om Ukraina.

Jag fann honom, liksom mitt vandrarhem och min tyska värdinna, genast, och vi träffades direkt efter frukost. Naturligtvis kom samtalet genast in på Ukraina.

”Ärligt talat så bryr jag mig inte så mycket om det. Ukraina har äntligen definitivt lösgjort sig från Ryssland efter nästan 300 års ockupation, och dess väg leder ofrånkomligt in i EU. EU är här för att stanna, och ingenting kan stoppa det, inte ens Euron. Övergången till Euron var extremt dåligt skött och misslyckades i de flesta länder, men ändå var det en definitiv övergång, och inte ens England och Sverige kan bli av med dess inflytande. Ryssarna i Ukraina har valt att spjärna emot utvecklingen, och om de vill vara så dumma är det deras ensak. Jag tror att till och med Ryssland med tiden åker in i EU precis som Turkiet, den gode Jeltsin erbjöd ju till och med Ryssland åt Nato, men med en sådan som Putin som vill köra med handbromsen på lär det ta några decennier. Han skulle aldrig ha ställt upp för en andra presidentperiod, redan det fördubblade hans skurkstatus och gjorde hans och Rysslands sits värre än vad den redan var efter de oförglömliga morderna på Anna Politkovskaja på hans födelsedag till hans ovedersägliga vanära och på Alexander Litvinenko. Lavrov är kanske ännu värre men det definitivt värsta liket i lasten som gammal sovjetproggare ständigt uppblåst av vodka och cigaretter om inte tyngre saker – han är som en rest av det där gänget som försökte störta Gorbatsjov i augusti 1991, murkna stenansikten allihop, där den bäste av dem, inrikesministern Pugo, åtminstone var anständig nog att begå självmord. Att hylla och försöka återupprätta Stalin, vilket är Putins dröm, är ungefär det sjukaste program man kan försöka satsa på i Ryssland, den enda världsskurken värre än Hitler tills Mao Tse Tung kom och följde hans exempel i kubik och uppfostrade Pol Pot att göra detsamma. Jag tycker synd om ukrainarna som tyvärr inte så lätt blir av med ryssarnas förödande och självdestruktiva efterhängsenhet.”

När det blev tal om den grekiska situationen blev han ännu mer bekymmerslös. "Bry dig inte om det. Det går över. Grekerna har alltid flutit ovanpå. Ekonomin har alltid gått åt helvete med jämna mellanrum, vad är lysande affärer utan åtföljande bankrutter, det är en självklar naturlig del av det ekonomiska livet, och grekerna har alltid varit sorglösa. Det är inte ett folk som bekymrar sig och har aldrig varit det i motsats till oss tungsinta nordbor, utan de bara ger sig fullständigt i kast med livet på livets villkor utan att bry sig om risker och faror. De tacklar dem när de kommer. Ändå är de inte ansvarlösa. När problemet kommer tar de alltid i tu med det på allvar och löser det eller låter det passera av sig själv. Det här kommer att passera av sig själv. Värre är det med Ukraina, och där kan tungsinnen ta sig närmast tartariska proportioner."

Ändå var det beklämmande att se hur Athen hade misshandlats. Hela centrum var i princip nersprayat av barbariskt oidentifierbart smutsklotter, som det tar år att putsa bort. Många ställen hade stängt, flera av mina gamla butiker var borta, och mitt favoritställe Tripolis, en gammaldags traditionell restaurang från 30-talet, hade stängt men kunde kanske öppna någon gång igen, som järnvägen mot Bulgarien.

Detta fenomen var doktor Sandy intresserad av. Jag berättade vad jag fått veta. För tre år sedan stängdes järnvägen av strejk, man trodde den skulle öppna igen när strejken var över, men det gjorde den inte. Därför har den viktiga järnvägslinjen mellan Grekland och Bulgarien legat nere sedan tre år, och bussarna är inte något bra alternativ.

Han beklagade att jag måste lämna Athen så tidigt efter bara två dagar till följd av förseningen och komplikationerna i Bulgarien. "Låt dig inte slås ner av den grekiska krisen och tillståndet här. Som du ser fortsätter livet som vanligt, och Grekland med sin starka och skarpa för att inte säga upplysande mentalitet, som är tidlös, har alltid mycket att lära Europa och världen, där det värsta bekymret tycks vara att det här med ekonomin tas alldeles för allvarligt medan man missar viktigare angelägenheter, där den värsta är den globala klimatkrisen, som de ansvariga i olje- och kolbranschen, för att inte tala om bankerna, missbrukar sitt ansvar med att hellre tro på vad deras skygglappar visar dem än på verklighetens ständigt tilltagande varningar. Naturkatastroferna kommer att obönhörligt tillta och bli värre så länge man fortsätter förbränna olja och kol, avverka skogar, yngla av sig med för mycket barn och smutsa ner miljön. Det går inte. Det säger sig självt. Den värsta synden och enligt min mening enda synden är ansvarslöshet. Varje människa är inte ansvarig bara för sitt eget liv utan för allt liv i världen. Om man inte lever upp till detta ansvar och tar sitt ansvar har man inget existensberättigande."

del 6: *Den grekiska järnvägen*

Doktor Sandy:

"Det är vad Ukrainakrisen handlar om – ansvarslöshet. Den korrupte presidenten Janukovitj missbrukade sitt ansvar vilket utlöste vilda protester och demonstrationer som avsatte honom, varpå Putin tog sig före att missbruka sitt ansvar inför världsordningen med att försäkra sig om Krim genom militära åtgärder och ljuga om det inför världen. Saken gjordes värre genom att ryssarna försökte få krypskyttarna i Kiev, som massakrerade nästan hundratals bland de försvarslösa demonstranterna, till Nato-anställda agenter. Det kallar jag

lömskt. Saken är självklar. Janukovitj ville behålla makten till varje pris, motivet låg där och inte hos några utländska intressen. Janukovitj och ryssarna var helt enkelt dåliga förlorare i Ukraina.

Den nya regeringen har anklagats för högerextremism och till och med nazism, men de värsta högerextremisterna finns bland ryssarna och Putins pojkar. Högerextremismen och nazismen har blossat upp överallt under krisens gång och till och med i ert trygga Sverige, men det är bara en naturlig utveckling och följd av folkvandringen från muslimska och afrikanska länder, som tror att Europa skall kunna ta hand om dem och gärna, medan de flesta av dem varken duger till eller får arbete. Jag beklagar, men den tilltagande rasismen är ofrånkomlig. Du ser själv hur zigenarna dräller överallt i Bulgarien och här i Grekland. De brukade inte vara så påfallande förut. De syntes knappt. Nu har de nästan blivit dominerande genom sitt demonstrerade elände.”

Doktor Sandy gav alltså inte Jevgenij rätt men påvisade den mentalitetens ofrånkomlighet genom den kritiska utvecklingen.

Resan från Athen blev som den blev. Senast för fyra år sedan hade man fått byta i Kiato men sedan ändå kunnat åka tåg hela vägen till Patras. Det kunde man inte längre. Nu fick man ta tåget upp till Archanai på väg upp till Thessaloniki, där gå ett långt stycke till ett annat tåg som bar tillbaka förbi Athen till Kiato och därifrån fortsätta med buss.

Även den järnvägslinjen var alltså nerlagd tills vidare och det sedan tre år. Här och var hade man till och med plockat bort rälsen, och långa avsnitt av järnvägen var överväxt av buskage. Synd på Europas vackraste järnväg. Man kunde bara hoppas på dess återupprättelse någon gång. Dock gick tågen fortfarande omkring Patras, så den södra järnvägen runt Peloponnesos verkade fungera, och även den smalspåriga järnvägen upp till Kalavrita från Diakoftó verkade fungera.

Under denna resetapp, närmare bestämt när jag lade ner ryggsäcken i bussens bagagelucka, brast dess ena hängsel. Detta var en katastrof. Det var en lördag eftermiddag, och inte kunde jag se mig om efter en ny ryggsäck i Patras, då jag genast måste färdas sex kilometer söderut till Superfasthamnen för att där köpa biljett och gå ombord. Man fick klara ryggsäcken med ett hängsel, men då man bar den andra väskan på den andra axeln blev det åtminstone balans, men man kände sig skräpig.

Färjan hade brukat ta 18 timmar över men tog nu av någon anledning 24. Hamnskatten hade ökat nästan 300% från 8 till 22 Euro. Stackars Grekland.

Det låg ännu snö över bergen på Peloponnesos och Parnassos bortom Delfi när jag än en gång motvilligt lämnade Grekland i hopp om att trots allt kunna återkomma nästa år igen, förhoppningsvis med något bättre fungerande ordning.

För doktor Sandy var Grekland det enda möjliga tänkbara hemmet i Europa för honom. Han kom från en sträng och karg bakgrund i Skottland, där hans barndom fördystrats av presbyterianismens livsfientliga kalvinism, varför han funnit vilken plats på jorden som helst bättre än Skottland och därför funnit sig hemma överallt men slutligen fastnat i Grekland med Athen som nav för hela sin existens. Trots sin tilltagande ålderdom följde han uppmärksamt med i vad som hände i världen och var djupt engagerad i klimatfrågan, världsekonomin och allt politiskt som hände i Europa, och han ville gärna göra ett besök i Ukraina, främst Odessa och Kiev, för att sondera terrängen.

Hela den grekiska situationen verkade för honom som en övergående baggis att bara avfärda – "Vad de än gör med Grekland, och vad som än händer med och i Grekland, så förblir Grekland navet för hela Europa, som inte kan undgå att bli drabbat av allt som drabbar Grekland. Så det är bäst för Europa att vårda sig om Grekland."

Krim var särskilt intressant, då det egentligen var grekiskt. "Sevastopol och Simferopol är båda gamla grekiska kolonier. Rysslands ängsliga och patetiska krampaktighet i att till varje pris åtminstone ha kvar Krim av sitt forna imperium är egentligen rörande och helt i tradition med deras gamla försök att nå Konstantinopel, vilket Krimkriget satte stopp för, och att hävda de ryska tsarernas direkta arvsrätt till de bysantinska kejsarna. Vad som förbryllar mig är hur Grekland alltid kunde gå så galet, först genom inbördeskriget med Sparta, det peloponnesiska kriget, det första och fatalaste och mest onödiga av alla inbördeskrig, genom vilket det hellenska initiativet gick förlorat, för att övertas av Makedoniens Alexander, som gjorde fiasko, och sedan Rom, som dukade under med en hel värld för kristendomens vidskepelse. Den bysantinska kristendomen strandade på sin egen absurditet, dess intolerans, och därför blev det aldrig något av det bysantinska kejsardömet – Konstantin den Store var en *freak*. Sedan kom turkarna och förstörde allt som fanns kvar. Det tog nästan 400 år för grekerna att bli av med turkarna, och ännu har de det plågoriset kvar, främst på Cypern. Ändå är turkarna ett himmelrike mot islam och dess värld av omänsklighet, kvinnoförtryck och intolerans, det värsta exemplet i världen på religionens förbannelse, en religion som måste få var och en att dra slutsatsen att vad som helst är bättre än det, och som måste få varje vettig människa att förstå, att vilken filosofi som helst är bättre än varje religion."

Därför stannade doktor Sandy i Athen.

del 7: *Den italienska tågthrillern och det kritiska pusslet*

Trots alla svårigheterna och struligheterna i Bulgarien och Grekland kändes det bra att ha återknutit bekantskapen och närheten till dessa båda kulturer och länder, och det kändes svårt att skiljas från dem. Kanske det hade varit bättre att stanna extra i Bulgarien och stanna fler dagar i Athen, men då hade jag missat Silvia och Sergio i Milano, som den 15-e skulle resa ut igen. Därför blev resan från Bulgarien tyvärr något av en kapplöpning med tiden. Redan där hade jag sett att färjetrafiken från Grekland till Italien försämrats, vilket skulle kunna vålla problem, vilket det gjorde.

Saken blev inte bättre av att färjan från Patras försenades från början. Vi startade med en timmes försening, och den kunde icke tas igen. Jag hade meddelat Sergio och Silvia att jag skulle kunna hinna till Milano till 20.40, om färjan höll tiden. Om den inte gjorde det skulle jag hinna till nästa tåg 21.25. Till och med det gick i stöpet.

När jag äntligen kom fram till Ancona tog jag första bästa tåg mot Milano, som visade sig vara ett direkttåg, som bara skulle stanna vid ett fåtal stationer på vägen, som Forlì, Rimini, Bologna och Parma. Det passade mig utmärkt. Det var ett tåg av samma klass som jag rest genom Tyskland med utan platsbiljett, modern standard men ingen lyx, men det visade sig att Inter Rail inte gällde för detta privattåg, som erbjöd middag och WiFi och klar

information på både italienska och engelska, och som hette Italotreni. Det var privat. Alltså slängdes jag av tåget i Bologna.

Jag hittade genast ett annat tåg därifrån till Milano, men det visade sig vara fel tåg det också. Det var ett långsamt lokaltåg som stannade vid varenda station, och jag kunde ingenting göra, bara följa med och lida med Sergios och Silvias oro för vart jag kunde ha tagit vägen. Detta tåg nådde Milano först 22.45, alltså en timme och en kvart senare än vad jag lovat dem, men det kom ändå fram, och jag kastade mig genast ner i tunnelbanan.

Klockan var väl halv 12 när jag nådde fram till deras dörr, men mottagandet blev desto hjärtligare. Sergio gick genast ner och köpte en pizza åt mig, och vi hade en angenäm nattstund innan vi blev för trötta med nytt utbyte av tankar och lärda böcker – Zygmunt Bauman med "Det flytande samhället" var en ny bekantskap för mig liksom Claudio Fava, en av Italiens två hederliga politiker, och Mark Harlanty (?) med "Code Salt" från 1997 bar en odysse genom hela världsordningen. Då de varit i Peru förra året kunde jag rekommendera William H. Prescotts "Perus erövring", det kanske mest omfattande och utförliga arbetet om Inkaväldets fall, medan de nu närmast skulle bege sig till Serbien och Bosnien med Belgrad och Sarajevo.

Det innebar att de under sina sista dagar före avresan knappast skulle vara hemma alls, utan jag lämnades helt åt mig själv till att försöka fortsätta jakten på mina vänner i Lucca, som inte hört av sig med ett pip. Jag fann ett Internet Point i närheten av Brenda, där jag till nöds kunde sköta min internettrafik, så att jag kunde varsko mina släktingar om en eventuell tidig ankomst, men jag fick även iväg ett mail till Eduardo i Lucca, Paolos bästa vän, och frågade om han visste något. Jag fick nästan genast svar, att Paolo, som alltid bara varit intresserad av agrikultur och varit närmast en vagabond, numera arbetade seriöst som psykolog och därför nästan aldrig var hemma. Jag hade i alla fall rätt nummer, när jag försökte ringa till honom.

Vi fick dock en kväll gemensamt med Silvia och Sergio, då de bjöd mig med på en teaterföreställning med Antonio Rezza. Han är närmast en stand-up-komiker men mycket virtuos som sådan, medan jag mest upplevde honom som en tröttsam pajas. Han höll på i det oänsdliga med sin tröttsamma enmansföreställning, medan publiken jublade och jag allt oftare föll i sömn för att vakna när föreställningen äntligen tog slut. Den hade dessutom blivit försenad, vi blev utan middag, och tunnelbanan stänger i Milano vid midnatt, så vi fick bråttom hem, där vi fick trösta oss med pizza och kebab. Det hade kunnat vara värre.

Det var min första upplevelse av absurd teater, och visst var det intressant som omväxling, och det måste framhållas att Antonio Rezzas prestation med sin enmansföreställning var tekniskt suverän, ehuru det nästan enbart handlade om skådespelarakrobatik och i sin helhet verkade fullkomligt meningslöst i sin ytlighet.

Tyvärr var alla mina försök att nå Paolo i Lucca fruktlösa. Jag fick ge upp saken. I stället kontaktade jag Verona och berättade om min kritiska klämma för kusinerna, varpå Paolo Turri svarade, att Ida och Achille inte kunde härbärgera mig längre på grund av sin ålder (91 respektive 94) men att han kunde göra det i stället men tidigast från fredag. Jag svarade genast att det var OK.

Min kontakt med Alberto Lanciai blev mera fruktsam. Han svarade att han gärna skulle ta emot mig redan på onsdag. Allt jag behövde göra var att slå honom en signal innan jag

startade, och han skulle ta emot mig vid stationen. Den sanna Lanciiska hövligheten förnekade sig inte.

Därmed verkade krisen vara löst. Jag fick skippa Lucca, ingen träff där, och satsa helt på Verona i stället med andra kusiner än de vanliga till att börja med.

del 8: *Haveriet*

Den värsta prövningen återstod. Det gör den alltid. När jag anlände till Verona mötte mig min älskvärde kusin Alberto där med bil och allt, men han hade problem. Dessutom hade han missförstått mig. Han hade inte förstått att jag inte kunde bege mig till Turris förrän på fredag, själv hade han precis opererats på sjukhuset för en sensträckning i handen, men det värsta var att hans hus var fullt. Någon släkting hade försökt begå självmord, och han hade öppnat sitt hus för hela familjen, så att det inte fanns någon sängplats kvar, och själv måste han sova i garaget. Detta var en lika stor missräkning som den uteblivna kontakten med Lucca. Som jag sade till Alberto: när en olycka kommer kommer den i legioner, och han höll med.

Om jag hade haft telefonnumret till min närmaste kusin Alberto Beltrame hade jag kunnat kontakta honom, men jag kunde inte bara plötsligt stövla in hos honom och begära sängplats. Det återstod bara en sak att göra: retirera tillbaka till Milano, återkontakta Sergio, förklara situationen och hoppas på det bästa. Detta fick jag göra i Albertos telefon, och Sergio förstod genast, välkomnade mig tillbaka och bad mig kontakta honom när jag kom fram.

Det blev således ett kort och ganska snöpligt möte med Alberto för att genast skiljas igen under bekymmersamma omständigheter, men det kunde inte hjälpas, och det var ingens fel. Men det var första gången någonsin min släkt i Italien stängt sina dörrar för mig, även om det bara var för två nätter till. Det kändes som om man plötsligt var utan familj.

Påsktrafiken hade redan kommit i gång, och tågen till Milano var proppfulla och försenade. Jag lyckades klämma mig in på ett tåg till Genève där många delade ståplats med mig. Jag behövde i alla fall inte betala, fastän det var ett lyxtåg.

I Milano for jag ut till Corso Lodi och tog in på en telefonanstalt för att kontakta Sergio. Det var bara automatisk telefonsvarare eller inget svar alls, så jag fruktade att de redan hade rest till Belgrad. I så fall skulle mitt enda återstående alternativ vara att snurra omkring i Italien i nattåg under två nätter.

Men efter två timmars stigande vånda fick jag äntligen tag på honom. De skulle komma hem vid midnatt och samla upp mig på vägen. Det var bara att lyda. Jag tog in på en turksylta, min middag fick bli en kebab, men det fanns ju alltid kaffe. Huvudsaken var att kontakten fungerade.

Efter kebabens fick jag ta min tillflykt till en McDonald, ett ställe som jag alltid besökt med mera extrem motvilja än något översållat skithus, då det var beläget vid hörnet av deras gata och det var där de skulle samla upp mig. De hade tänkt komma klockan 12 efter två timmar, men jag slapp vänta så länge och befriades redan efter en timme från McDonalds skithus.

Sedan slutade dagen lyckligt efter alla korsfästelser. Även för dem hade dagen varit full av 'kärt besvär förgäves', så mitt totala nederlag kvittade mot deras. De hade nu sin resa till

Belgrad och Sarajevo att förbereda, vilket gjordes som sig bör med åtskilliga ritualceremonier bestående av Sergios introduktion av mig i den karibiska romrepertoaren. Han hade hela sortimentet från Cuba via Haiti till Venezuela och Guyana, den ena rommen mera övertygande än den andra. Vassast var dock den från Guyana, benämnd "El Dorado" och 12 år gammal och faktiskt bättre än lika väl lagrad whisky. Den venezolanska "Diplomatico" var grovare, den karibiska "Barbancourt" var bara 8 år gammal, medan den kubanska "Metusalem" var för söt men gick utmärkt väl ihop med bitterchoklad.

Jag fick bo kvar i deras lägenhet i Milano tills mina kusiner släppte in mig i Verona på långfredagen fastän de reste bort på skärtorsdagen, vilket jag var innerligt tacksam för, då jag därmed slapp rulla runt på nattågen i Italien under de närmaste två nätterna.

I detta lyckliga haveri tillkom ännu en komplikation. De hade hunden hemma, en glad bastardlabrador som gärna festade om och skällde till ordentligt av hjärtans lust och som tog heligt på sin uppgift som vakthund. När jag skulle gå upp och kissa alldeles för tidigt på morgonen – toaletten var på andra våningen alldeles utanför deras sovrum – ville han inte låta mig göra detta utan protester och en ordentlig utskällning. Silvia och Sergio behövde sova före sin avresa, så detta lade sten på börda för min pinsamhet.

När jag andra gången tvingades till denna nödåtgärd letade jag i sinnet krampaktigt efter en alternativ möjlighet, som inte skulle göra hunden uppbragt. Jag kom att tänka på terrassen och gick ut på den, där jag fann ett helt sortiment av befriande blomkrukor. Det var bara att vattna dem.

Då kom hunden, kallad Ubu efter kungen med samma namn, och nosade och undrade vad jag hade för mig. Han lät mig dock vara och hade kanske själv gjort samma sak.

Av Sergios rika romrepertoar lärde jag mig ännu en sak: man kan aldrig ha för många flaskor i barskåpet. Det är bara att ständigt fylla på helst i högre takt än man konsumerar dem.

Det heter ju att ett lyckligt liv utmärks genom att man bara har sådant att ångra som man *inte* gjorde. Här ett komplement och kanske recept till ett lyckligt liv: ägna ditt liv bara åt sådant som du vet att du skulle ha ångrat om du inte hade gjort det.

del 9: *Verona*

När jag träffade Alberto Lanciai i Verona och så snart måste skiljas från honom igen, ångrade jag efteråt att jag inte passat på och bett honom köra mig till Alberto Beltrame, så hade de två kusinerna, som inte kände varandra, äntligen kunnat träffas och jag kanske funnit plats hos Alberto B. När jag träffade honom på långfredagen prisade jag min lyckliga stjärna att jag försummat denna chans, ty Alberto befann sig djupt nedtryckt i ett trask av olyckor. Hans mamma Gina, 94 år, åkte in och ut från sjukhuset och var tydligen på väg att hälsa hem, då hon stundtals inte längre kände igen sina närmaste, och hans svärmor hade nyligen avlidit för några veckor sedan efter en lång tids svår sjukdom, så han var aldrig fri utan pendlade mellan sjukhus och begravningsbyråer och notariat med oändliga bekymmer i släptåg, som en sådan konflikt, att den avlidna hade velat kremeras medan en son vägrade låta henne bli kremerad.

Som om dessa bekymmer inte var nog verkade han också ta på sig alla Italiens bekymmer, som inte var små. Om Grekland lagt det värsta bakom sig menade Alberto, att Italien hade det värsta framför sig. Dock försökte Matteo Renzi, den nye unge premiärministern, göra något åt saken och ville slopa senaten, parlamentets överhus, för att få en effektivare regering, där annars hela tiden varje ärende måste skickas fram och tillbaka mellan kamrarna för prövning och ratificering så att det tog år innan något beslut blev klart. Alberto berättade, att 40% av Italiens yngre arbetskraft var arbetslös, att under det förra året en miljon jobb försvunnit och att det den senaste månaden kommit 40,000 nya negrer från Afrika, som tills vidare hölls internerade på Sicilien.

Sergio i Milano menade att varje regering i Italien alltid varit regeringsoduglig då de alltid fått rätta sig efter bankerna och de multinationella företagen, som i Italien dominerades av de olika maffiorna. Italiens verkliga regering hade alltid varit svartjobbssyndikaten. Vidare beskrev han hela Europa som en gammal dam i ett rikt hus med vacker trädgård, som många fattiga barn fann sig utestängda ifrån och ville komma in och leka i. Men om alla dessa påträngande barn mest är negrer och muslimer kan man smått förstå att den fina gamla damen inte vill ha dem drällande i sin ömtåliga trädgård. Gjorde Rom fel i att i det längsta hålla barbarerna utanför Roms gränser? När väl barbarerna släpptes in med början från Commodus, Marcus Aurelius' son, ledde det rakt in i den mörkaste medeltiden. Vi hade mycket att tacka Rom för men ingenting att tacka barbarerna för.

Omsider kom jag vandrandes hem till kusin Paolo med min trasiga ryggsäck och blev översvallande väl emottagen av Gabriella, som väntade med maten. Vi satt en hel timme och diskuterade i köket innan Paolo kom hem, även deras yngste son Andrea var där, som jag inte sett på två år, numera en behaglig och grann ung man som studerade ryska, då hans flickvän Camilla arbetade i Petersburg, och vi hade en mycket angenäm afton. Efter maten bjöd mig Paolo på en öppen brasa i övre våningen varvid vi diskuterade Finland, där han var mycket intresserad av vårt hus och dess tillstånd och historia, samt hans resor i Baltikum, som han visade sina egna DVD-filmer från. De hade i juni gjort en gruppresa över Helsingfors, Tallinn, Riga och Vilnius, och i synnerhet hans filmer från Riga var mycket intressanta som förevisade Rigas fantastiska arkitektur från frihetstiden efter första världskriget, en blomstrande yppig jugendrokoko, unik i hela världen, och Korskullen, en kultplats efter frigörelsen från Sovjet, där Rigaborna envisades med att plantera en massa kors, som sovjetmyndigheterna rensade bort under dagen, varvid det under nästa natt kom till lika många kors igen. Platsen liknade närmast den judiska kyrkogården i Prag, dit Paolo och Gabri skulle resa nästa gång inklusive Budapest, som jag kunde ge dem en del tips till, som Café New York och katedralen i Esztergom. Även Vilnius var det mycket intressant att få se: en ålderdomlig och unik universitetsstad och väl Europas enda huvudstad utan en enda skyskrapa.

Morgonen därpå gjorde Paolo och jag en fantastisk cykeltur på 29 kilometer omkring i Veronas omgivningarna ända bort till Chievo och Veronas antika flygfält, som numera bara används för enmotoriga propellerplan. Chievo är en liten by i de västra utkanterna som lyckats med den formidabla prestationen att frambringa ett fotbollslag till allitalienskan. Byn är inte större än omkring 20 hus, och ändå har den utmärkt sig med ett fotbollslag i klass med de bästa (vid sidan av Veronas eget fotbollslag). Vi passerade även Veronas splitterna

sjukhus, som är ett av hela Italiens viktigaste. Det hade kostat enorma pengar mitt i Italiens värsta skuldkris.

Vädret var lysande, det var inte för gassigt, och snön låg ännu kvar på bergen, som den hade gjort i Grekland. Vintern hade varit drastisk med fem meter snö, men lyckligtvis hade detta inte resulterat i laviner, utan snön smälte sakta i portioner och höll vattnet i Adige rent och klart. Förra året hade påsken varit tidig, och man hade klagat på den varma väderleken. I år var påsken extremt sen, medan snön låg kvar där det ännu förekom minusgrader.

del 10: *Påsken*

Vi inledde påskdagen med en lång promenad upp till slottet på kullen ovanför Montorio, Gabriella och jag, där jag aldrig varit förut, varunder hon berättade allt för mig som jag ännu inte vetat förut om familjen. Det var en hel del. Idas olycka för två år sedan, när hon ramlat av stolen och brutit höftbenet, hade naturligtvis inträffat under ett av de vanliga stormiga familjegrälen. Däremot visste jag absolut ingenting om Giordanos sjukdom samma år, en sträng familjehemlighet, som dömde honom till barnlöshet – tills vidare.

Till påskmiddagen ute på landet bortom Castagnè var vi 15 till bordet, och jag fick min önskan uppfylld att få sitta mellan Achille och Giordano. På andra sidan om Giordano satt lilla Maddalena, Federicas förstfödda, och på andra sidan satt Paolo mellan sina föräldrar. Mitt emot mig fick jag den nu mycket ansvarsmedvetna Nicola, som står för nästa tillökning i familjen.

Det var mycket folk på stället, så larmet var öronbedövande, då var och en hela tiden måste höja sin röst för att kunna höras, och Achille, som led av detta lika mycket som jag, satt långa stunder och höll händerna för öronen.

Han beklagade sin oförmåga att längre kunna härbärgera mig. För hans del hade det gått bra, men Ida gjorde det omöjligt. Han var ännu helt vaken och närvarande och fortsatte sysselsätta sig med sitt stora projekt om kommunikation, som han aldrig kunnat släppa, om dess olika former och delar, som diktning, tolkning, läsförståelse, teater, media, skriftställer, och så vidare, där det viktigaste av allt var tydlighet för undvikande av missförstånd. Ida däremot var knappast längre tillräknelig om dock fortfarande helt sig själv och hur rar som helst. Achilles tilltagande smärta över sin egen tilltagande fysiska otillräcklighet, sin besvikelse på Italien och sina egna barnbarn var omisskännlig, men han bar det ändå med stoisk uthållighet. Han går aldrig ut mera själv, och han hade nu inte varit uppe i Castagnè på fyra år, precis som jag.

Där bänkade vi oss förväntansfullt efter middagen för att se på den gamla videofilmen tagen av min far från 1944 till 60-talet från främst Grankulla, Virhamn, Argentina och Italien. Alla var imponerade av den väl bevarade färgkvaliteten efter så lång tid, medan det enda som störde var att den gick för fort, som en gammal stumfilm. Originallets 16-millimetersfilm hade inte varit sådan, utan denna acceleration av tempot hade blivit en följd av överföringen till video. Med Paolos hjälp tänkte vi försöka göra en DVD-kopia av den, och frågan är om denna faktor kunde justeras. Det får bli en senare fråga.

(Senare i Göteborg kunde denna faktor justeras, och nu väntar filmen bara på musikackompanjemang,)

Hur som helst var det en utomordentligt lyckad dag. Vädret var fantastiskt, och alla var på sitt bästa humör. Ingenting fattades, och jag hade lyckligt kunnat återanknyta vänskapen och bekantskapen med alla.

Den följande dagen, då det är tradition i Italien att bege sig ut på landet med en picknick, regnade bort. I stället gjorde vi en utflykt till Veronas monumentala begravningsplats, en omätlig kyrkogård där ännu hundratusentals får plats. Den är i flera omfattande avdelningar och även olika våningar, så det är lätt att gå vilse och aldrig hitta tillbaka till utgången, som en labyrint som ständigt öppnar sig i olika riktningar som alla liknar varandra. Vi uppsökte familjegravarna och fann dem alla, den stora familjegraven med klanen Lanciai med min storfarbror Michael i spetsen, den ännu större familjegraven med Romano Lanciai, deras yngste bror, familjen Beltrame och Giunta (Gabriellas familj) och några till.

Där fanns ett system med vilket man digitalt kunde upptäcka var någons grav fanns. Man behövde bara ange namnet och dödsåret. För experimentets skull sökte vi efter Alberto Beltrames farmor Ida, en lillasyster till min farfar, och fann henne jämte hennes bror Giuseppe, som båda dog unga i spanska sjukan direkt efter första världskriget i december 1918, en europeisk epidemi som skördade fler offer än hela det världskriget.

På kvällen hade vi en angenäm middag på ett nytt ställe bortanför staden där vi åt gott om dock enkelt med att hålla oss till pizza. Nicola med Rosa Paola var med i fjärde månaden, vilket började synas, som mest diskuterade användbara namn på den tillkommande. Han frågade mig om alla personnamn i min familj, som ju alla var internationella, och jag ställde beredvilligt upp med dem alla och några till.

På avresedagen fick jag äntligen träffa Alberto Lanciai ordentligt, och jag kunde ge honom de sista uppdateringarna på familjeträdet. Med Paolo gjorde vi en sista promenad till Nicolas hus, som är i närheten med trädgård och fönster i alla väderstreck, och vädret var lysande, fastän både vänster- och högertidningar hade lovat fult väder för norra Italien denna dag. Båda tidningarna publicerade också samma fotografi på Berlusconi tillsammans med två unga damer. Enligt vänstertidningen förnekade sig inte Berlusconi med sina unga relationer, och enligt högertidningen var han "tillsammans med familjen". Berlusconi är idag det stora skämtet i Italien, alla driver med honom och gör sig lustiga över hans dom att måsta göra samhällstjänst fyra timmar i veckan på ålderdomshem, där han vållar kaos och där föreståndaren flyr när han kommer.

Det hade varit lättare att lämna Italien igår i regn och rusk. Nu fick man nöja sig med att se fram emot återkomsten.

del 11: *Gatloppet hem.*

Ju mindre sagt om återresan, desto bättre. På tåget från Verona visade det sig att biljettexpediten gett mig en reservation för den 20.4 fastän jag bett om tisdag den 22, så min plats var upptagen i ett överfullt tåg. I Fulda ställdes man åter inför att nödgas byta och vänta en och en halv timme sent på kvällen när allting var stängt. Till nöds fick man en kopp

kaffe på det enda tills vidare öppna stället, som helt dominerades av infernalisk stressmusik. Det kändes som att vara hemma igen i fel avkrok av världen.

Inför denna brutala omställning framstod vistelsen i Sofia, Athen, Milano och Verona som idealisk, i synnerhet hemma hos familjen i Verona. Jag fick inte bo hos Achille mera, men hans son förvaltade mer än väl Achilles oreserverade gästfrihet: gästen är helig, ett ord som jag ofta fått höra i Grekland, Sicilien och Italien, vilket ingen världs- eller ekonomisk kris tycktes kunna inkräkta på. Min stund under påskmiddagen i Achilles sällskap blev ändå resans höjdpunkt, då hans raket, ärlighet, klarhet, höga ideal och höga idealistiska standard och kulturella nivå snarare envisades med att bekräfta sig än att på något sätt förneka sig. Inget av hans barn eller barnbarn hade fört detta vidare, om dock Cristina kommer närmast och Paolo med sin familj och fru kompenserar detta med trygghet och humor, godmodighet och en gränslös välvilja. Achilles huvudfrustration verkar vara det äktenskap han aldrig kunnat lida men funnit sig i att lida ändå, medan Paolos och Gabriellas äktenskap verkar vara motsatsen: de kompenserar varandra perfekt och harmonierar väl med varandra, deras samförstånd verkar fullkomligt, och de verkar aldrig gräla med varandra, medan de i stället, framför allt Paolo, har en enastående distans till livet genom en mycket sund humor. Det är i denna som också något av Achilles klarsyn går igen.

Jag skulle naturligtvis ha stannat längre i Sofia och Athen, men problemet var att jag i så fall missat Silvia och Sergio, vilken vänskapsåteranknytning också var en höjdpunkt efter en lucka på fyra år. Den största besvikelsen var att jag inte fick tag på Paolo i Lucca, men det kunde inte hjälpas.

Som återupplivning var resan därför lyckad trots allt som gick fel.

En argentinare dök upp som resällskap genom Tyskland. Vi diskuterade Sydamerika mycket, och framför allt hade han mycket att berätta om Uruguays president, en före detta Tupamaro (stadsgerillakämpe) som suttit i fängelse nästan lika länge som Nelson Mandela och som i egenskap av president vägrat ge avkall på sina enkla vanor utan fina kläder, med höns på gården och utan att flytta från sitt enkla hem. Han föregick därmed som kontrasterande exempel mot hela den politiska världen. Inte ens Nelson Mandela hade undgått att låta sig förföras av sin framgång till ett mera lyxigt leverne. Han var full av beundran för Finlands skolsystem och menade att framför allt Chile hade mycket att lära därav, där skolkrisen var jämvärdig med Sveriges. Han berättade också mycket om Argentinas motstånd mot Monsanto, som många menar att försöker skaffa sig världsmonopol på genmanipulerad mat som gör folk sjuka. Det säger sig självt att bara naturlig mat kan duga och vara frisk.

Min ryggsäck var ju trasig, det ena hängslet hade gått av, och den var ett helvete att transportera jämte axelväskan, då man i regel inte kunde justera den ena utan att den andra gled av. Mycket därför bestämde jag mig för att inte göra några uppehåll på vägen genom Danmark och Helsingborg utan bara fara hem så kvickt som möjligt och bli av med en trasig ryggsäck som bara var till besvär.

Tåget från Fulda var som vanligt iskallt, och man måste betala 12 Euro extra för denna kalla natt på en kall och obekväm stol. Vi var fyra som delade kupé, tre unga män, en från Marocko, och jag, men vi överlevde.

Lyckligtvis beredde inte vädret några deprimerande svårigheter. Våren var trots allt på gång även i Norden, och jag hade tur med tågen: en omedelbar avgång till Helsingör, en omedelbar färja över, äntligen förnyelse av Jägermeisterförrådet, och ett tåg till Göteborg efter en halvtimme. Ryggsäcken överlevde med någon svårighet, den gick inte mera sönder, men resans största lättnad var ändå att ha lyckats bringa den helbrädda hem med bara ett hängsle hela vägen från söder om Athen med allt dess ovärderliga innehåll av fullbordade arbeten, lästa böcker, en dator och en flaska Jägermeister. Så bra hade det inte gått på min senaste hemresa från Indien, men då hade det bara varit whisky.

Kalldusch vid hemkomsten: en tandläkarräkning på 5000 kronor drygt. Jag kommer aldrig mer att kunna gå till någon tandläkare i Sverige. Bara en undersökning kostar tusenlappen, medan en lika gedigen undersökning i Dharamsala där kostar 12:50 som jämförelse. Därför blir fler och fler tandläkare arbetslösa i Sverige, medan fler och fler patienter bara betalar för tandvård utomlands.

23.4.2014